

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

17. detsember 2020*

Eelotsusetaotlus – Isikute vaba liikumine – ELTL artikkel 45 – Liidu kodakondsus – Direktiiv 2004/38/EÜ – Üle kolmekuuline elamisõigus – Artikli 14 lõike 4 punkt b – Tööotsijad – Mõistlik tähtaeg, et tutvuda tööpakkumistega, mis võivad tööotsijale sobida, ning võtta töö saamiseks vajalikud meetmed – Tööotsijale selleks ajavahemikuks vastuvõtva liikmesriigi kehtestatud nõuded – Elamisõiguse tingimused – Kohustus jätkata töö otsimist ja omada tegelikku võimalust tööd leida

Kohtuasjas C-710/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Conseil d'État' (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) 12. septembri 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. septembril 2019, menetluses

G. M. A.

versus

Belgia riik,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kohtunikud L. Bay Larsen, M. Safjan ja N. Jääskinen,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- G. M. A., esindaja: *avocat* A. Valcke,
- Belgia valitsus, esindajad: L. Van den Broeck, C. Pochet ja M. Jacobs, keda abistas *avocat* F. Motulsky,
- Taani valitsus, esindajad: M. Wolff ja J. Nymann-Lindgren,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: Z. Lavery ja S. Brandon, keda abistas *barrister* K. Apps,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

– Euroopa Komisjon, esindajad: D. Martin, B.-R. Killmann ja E. Montaguti,
olles 17. septembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada ELTL artiklit 45, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46), artikleid 15 ja 31 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikleid 41 ja 47.
- 2 Taotlus on esitatud G. M. A. ja Belgia riigi vahelises vaidluses, mis puudutab viimase keeldumist anda G. M. A.-le õiguse elada töötajana Belgia territooriumil üle kolme kuu.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2004/38 põhjendus 9 on sõnastatud järgmiselt:

„Liidu kodanikel peaks olema õigus elada vastuvõtva liikmesriigi territooriumil kuni kolm kuud, ilma et nad peaksid täitma muid tingimusi või formaalsusi peale nõude omada kehtivat isikutunnistust või passi, piiramata töötajate soodsamat kohtlemist, mida on tunnustatud Euroopa Kohtu pretsedendiõigusega.“

- 4 Direktiivi artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:

„Liidu kodanikel on õigus elada teise liikmesriigi territooriumil kuni kolm kuud, ilma et nad peaksid täitma muid tingimusi või formaalsusi peale nõude omada kehtivat isikutunnistust või passi.“

- 5 Direktiivi artikli 7 lõigetes 1 ja 3 on ette nähtud:

„1. Kõikidel liidu kodanikel on õigus elada teise liikmesriigi territooriumil kauem kui kolm kuud, kui:

- a) nad tegutsevad vastuvõtvas liikmesriigis töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjatena või
- b) neil on enda ja oma pere jaoks piisavalt vahendeid, et mitte koormata oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalsüsteemi ja neil on vastuvõtva liikmesriigi üldine ravikindlustus või
- c) — nad on kantud mõne sellise era- või avalik-õigusliku õppeasutuse nimekirja, mis on vastuvõtvas liikmesriigis akrediteeritud või mida rahastatakse selle riigi õigusaktide või haldustavade põhjal, ja nende peamiseks eesmärgiks on õpingud, sealhulgas tööalane koolitus, ning

— neil on vastuvõtva liikmesriigi üldine ravikindlustus ja nad kinnitavad asjaomasele liikmesriigi asutusele avalduses või mõnes muus enda valitud dokumendis, et neil on enda ja oma pereliikmete jaoks piisavalt vahendeid, et mitte koormata oma elamisperioodi ajal vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi, või

d) nad on punktides a, b või c nimetatud tingimustele vastava liidu kodaniku pereliikmed, kes on temaga kaasas või ühinevad temaga.

[...]

3. Lõike 1 punkti a kohaldamisel säilitab liidu kodanik, kes ei ole enam töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja, töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja staatuse, kui ta:

a) ei saa haiguse või õnnetuse tagajärjel ajutiselt töötada;

b) on võetud nõuetekohaselt arvele töötuna endast sõltumatutel põhjustel pärast seda, kui ta on töötanud üle ühe aasta, ja on registreeritud asjaomases tööhõiveametis töötajaks;

c) on võetud nõuetekohaselt arvele töötuna endast sõltumatutel põhjustel pärast seda, kui ta on lõpetanud alla aastase tähtajalise töölepingu või jäänud töötuks endast sõltumatutel põhjustel esimese kaheteistkümne kuu jooksul, ja on töötajana registreeritud asjaomases tööhõiveametis. Sellisel juhul säilitatakse töötaja staatus vähemalt kuueks kuuks;

d) osaleb tööalasel koolitusel. Kui töötaja ei ole töötanud endast sõltumatutel põhjustel, nõuab tema töötaja staatuse säilitamine, et koolitus oleks seotud eelmise tööga.“

6 Direktiivi artiklis 8 on kehtestatud artiklis 7 silmas peetud isikute rühmade suhtes hulk haldusformaalsusi.

7 Direktiivi 2004/38 artikli 14 lõigetes 1, 2 ja 4 on sätestatud:

„1. Liidu kodanikel ja nende pereliikmetel on artiklis 6 sätestatud elamisõigus seni, kuni nad ei koorma põhjendamatult vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi.

2. Liidu kodanikel ja nende pereliikmetel on artiklites 7, 12 ja 13 sätestatud elamisõigus, kuni nad vastavad kõnealustes artiklites sätestatud tingimustele.

[...]

4. Erandina lõigetest 1 ja 2 ning ilma et see piiraks VI peatüki sätete kohaldamist, ei või liidu kodanikke või nende pereliikmeid mitte mingil juhul välja saata, kui:

[...]

b) liidu kodanikud on sisenenud vastuvõtva liikmesriigi territooriumile töö otsimiseks. Sellisel juhul ei või liidu kodanikke ja nende pereliikmeid välja saata seni, kuni liidu kodanikud saavad tõendada, et nad jätkavad töö otsimist ja neil on tegelik võimalus tööd leida.“

Belgia õigus

- 8 15. detsembri 1980. aasta seaduse välismaalaste riiki sisenemise, riigis viibimise ja sinna elama asumise ning riigist väljasaatmise kohta (loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers) (*Moniteur belge*, 31.12.1980, lk 14584) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „15. detsembri 1980. aasta seadus“) artikli 39/2 lõikes 2 on sätestatud:

„Conseil [du contentieux des étrangers (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus, Belgia)] lahendab kohtuotsusega muid tühistamiskaebusi, mis on esitatud kas oluliste menetlusnormide rikkumise tõttu või selliste menetlusnormide rikkumise tõttu, mille rikkumine toob kaasa otsuse tühisuse, või võimupiiride ületamise või võimu kuritarvitamise tõttu.“

- 9 15. detsembri 1980. aasta seaduse artikli 40 lõikes 4 on sätestatud:

„Igal liidu kodanikul on õigus elada Belgia Kuningriigis üle kolme kuu, kui ta vastab artikli 41 [esimeses lõigus] ette nähtud tingimusele ning:

1° kui ta on töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja Belgia Kuningriigis või kui ta siseneb selle territooriumile töö otsimiseks, seni kuni ta on võimeline tõendama, et ta jätkab töö otsimist ja et on tegelik võimalus, et ta võetakse tööle;

[...]“.

- 10 Kuninga 8. oktoobri 1981. aasta määruse välismaalaste riiki sisenemise, riigis viibimise ja sinna elama asumise ning riigist väljasaatmise kohta (arrêté royal du 8 octobre 1981 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers) (*Moniteur belge*, 27.10.1981, lk 13740) artiklis 50 on ette nähtud:

„1. Liidu kodanik, kes kavatses elada üle kolme kuu Belgia Kuningriigi territooriumil ja tõendab, et tal on kodakondsus vastavalt [15. detsembri 1980. aasta seaduse] artikli 41 [esimesele lõigule], esitab oma elukohakommuuni valitsusele 19. lisas toodud näidisele vastava dokumendiga registreerimistõendi taotluse.

[...]

2. Taotluse esitamise hetkel või hiljemalt kolme kuu jooksul alates selle esitamisest peab liidu kodanik [...] esitama järgmised dokumendid:

[...]

3° töötajana:

- a) tõendi, mis kinnitab registreerimist töötajana pädevas tööbüroos, või kandideerimiskirjade ära kirjad ning
- b) tõendi selle kohta, et on tegelik võimalus, et ta võetakse tööle, võttes arvesse asjaomase isiku isiklikku olukorda, eelkõige omandatud diplomeid, võimalikku läbitud või kavandatud kutseõpet ja töötuse kestust;

[...]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 11 Kreeka kodanik G. M. A. esitas 27. oktoobril 2015 kuninga määruse välismaalaste riiki sisenemise, riigis viibimise ja sinna elama asumise ning riigist väljasaatmise kohta artikli 50 lõike 1 alusel Belgias registreerimistõendi taotluse, et saada õigus elada selles liikmesriigis töötajana üle kolme kuu. Eelotsusetaotlusest ei selgu, mis kuupäeval G. M. A. selle liikmesriigi territooriumile sisenes.
- 12 Office des étrangers (Belgia välismaalaste amet, edaspidi „amet“) jättis taotluse 18. märtsi 2016. aasta otsusega rahuldamata põhjendusel, et G. M. A. ei vasta Belgia õigusaktides üle kolme kuu pikkuse elamisõiguse andmiseks ette nähtud tingimustele (edaspidi „ameti otsus“). Nimelt leidis amet, et G. M. A. esitatud dokumendid ei andnud alust eeldada, et on tegelik võimalus, et ta võetakse Belgia territooriumil tööle. Seetõttu tehti G. M. A-le ettekirjutus lahkuda Belgia territooriumilt 30 päeva jooksul alates otsuse teatavaks tegemisest.
- 13 Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus, Belgia) ehk kohus, kes on esimeses astmes pädev lahendama ameti otsuste õiguspärasust puudutavaid kohtuvaidlusi, jättis 28. juuni 2018. aasta otsusega rahuldamata kaebuse, mille G. M. A. ameti otsuse peale esitas.
- 14 G. M. A. esitas seejärel kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule Conseil d'État (Belgia), milles ta väitis esiteks, et ELTL artiklist 45 koostoimes 26. veebruari 1991. aasta kohtuotsusega Antonissen (C-292/89, EU:C:1991:80) ilmneb, et liikmesriikidel on kohustus tagada teisest liikmesriigist pärit töötajale „mõistlik tähtaeg“, et viimane saaks tutvuda tööpakkumistega, mis võivad talle sobida, ning võtta töö saamiseks vajalikud meetmed. See tähtaeg ei tohi mingil juhul olla alla kuue kuu, nagu nähtub analoogia alusel direktiivi 2004/38 artikli 7 lõikest 3 koostoimes artiklitega 11 ja 16.
- 15 Lisaks ei ole töötaja kogu selle aja jooksul kohustatud tõendama, et tal on tegelik võimalus tööd saada.
- 16 Teiseks väidab G. M. A., et pärast ameti otsuse tegemist, st 6. aprillil 2016, võeti ta praktikandina tööle Euroopa Parlamenti. See asjaolu näitab, et oli tegelik võimalus, et ta võetakse tööle, ning et talle oleks seega tulnud anda üle kolme kuu pikkune elamisõigus.
- 17 Kuna Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus) ei võtnud G. M. A. töölevõtmist arvesse, rikkus ta direktiivi 2004/38 artikleid 15 ja 31 ning harta artikleid 41 ja 47. Nendest sätetest ilmneb nimelt, et kohtud, kes on pädevad kontrollima liidu kodaniku elamisõigust puudutava haldusotsuse õiguspärasust, peavad ammendavalt analüüsima kõiki asjakohaseid asjaolusid ning võtma arvesse kõiki nendele esitatud faktilisi asjaolusid, isegi kui need on asjaomase otsuse tegemisest hilisemad.
- 18 Lähtudes nendest kaalutlustest, väitis G. M. A., et Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste küsimustes pädev halduskohus) oleks pidanud jätma kohaldamata riigisisese menetlusnormi, millega võeti Belgia õigusesse valesti üle direktiivi 2004/38 artiklid 15 ja 31, st 15. detsembri 1980. aasta seaduse artikli 39/2 lõike 2, mille alusel jättis see kohus arvesse võtmata tema töölevõtmise praktikandina pärast ameti otsuse tegemist.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et põhikohtuasja lahendus sõltub sellest, kuidas Euroopa Kohus tõlgendab ELTL artiklit 45, direktiivi 2004/38 artikleid 15 ja 31 ning harta artikleid 41 ja 47. Nimelt, kui neid sätteid tuleb tõlgendada nii, nagu arvab G. M. A., peaks ta saama üle kolme kuu pikkuse elamisõiguse Belgia territooriumil.

20 Neil asjaoludel otsustas Conseil d'État (kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [ELTL] artiklit 45 tuleb tõlgendada ja kohaldada nii, et vastuvõtval liikmesriigil on kohustus esiteks tagada töötajale mõistlik tähtaeg, et viimane saaks tutvuda tööpakkumistega, mis võivad talle sobida, ning võtta töö saamiseks vajalikud meetmed, teiseks nõustuda sellega, et töö otsimise tähtaeg ei tohi mingil juhul olla alla kuue kuu, ning kolmandaks lubada töötajal viibida enda territooriumil kogu selle tähtaja jooksul, nõudmata, et viimane tõendaks, et on tegelik võimalus, et ta võetakse tööle?
2. Kas [direktiivi 2004/38] artikleid 15 ja 31, [harta] artikleid 41 ja 47 ning liidu õiguse esimuse ja direktiivide soovitava toime üldpõhimõtteid tuleb tõlgendada nii, et vastuvõtva liikmesriigi kohtutel on kohustus võtta sellise tühistamismõtte menetlemisel, mis on esitatud otsuse peale, millega keeldutakse andmast liidu kodanikule üle kolme kuu pikkust elamisõigust, arvesse uusi asjaolusid, mis ilmsid pärast seda, kui riigisisene asutus otsuse tegi, kui need asjaolud võivad muuta asjaomase isiku olukorda nii, et enam ei ole võimalik piirata tema vastuvõttavas liikmesriigis elamise õigust?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 21 Kõigepealt tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel poolleioleva kohtuasja lahendada. Seda arvestades tuleb Euroopa Kohtul temale esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada. Asjaolu, et liikmesriigi kohus on eelotsuse küsimuses vormiliselt viidanud liidu õiguse teatavatele sätetele, ei takista Euroopa Kohut esitamast sellele kohtule kogu tõlgenduslikku teavet, mis võib viimasel aidata menetletavat kohtuasja lahendada, olenemata sellest, kas liikmesriigi kohus on neile aspektidele oma küsimustes viidanud või mitte (23. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Land Niedersachsen (varasemad asjakohase töö tegemise perioodid), C-710/18, EU:C:2020:299, punkt 18).
- 22 Kuigi käesolevas asjas palub eelotsusetaotluse esitanud kohus oma esimeses küsimuses tõlgendada üksnes ELTL artiklit 45, tuleb märkida, et direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punkt b käsitleb konkreetselt töötajaid. Nimelt ei või selle sätte kohaselt liidu kodanikke välja saata esiteks, kui nad on sisenenud vastuvõtva liikmesriigi territooriumile töö otsimiseks, ning teiseks, kui nad saavad tõendada, et nad jätkavad töö otsimist ja neil on tegelik võimalus tööd leida.
- 23 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma esimese küsimusega sisuliselt teada, kas ELTL artiklit 45 ja direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punkti b tuleb tõlgendada nii, et vastuvõttev liikmesriik on kohustatud tagama töötajale mõistliku tähtaja, et viimane saaks tutvuda tööpakkumistega, mis võivad talle sobida, ning võtta töö saamiseks vajalikud meetmed; et see tähtaeg ei tohi mingil juhul olla alla kuue kuu ning et selle tähtaja jooksul võib vastuvõttev liikmesriik nõuda, et viimane tõendaks, et ta otsib tööd ja on tegelik võimalus, et ta võetakse tööle.
- 24 Mis puudutab esiteks küsimust, kas vastuvõttev liikmesriik on kohustatud tagama töötajale „mõistliku tähtaja“, et viimane saaks tutvuda tööpakkumistega, mis võivad talle sobida, ning võtta töö saamiseks vajalikud meetmed, siis tuleb märkida, et mõistel „töötaja“ ELTL artikli 45 tähenduses on liidu õiguses iseseisev tähendus ning seda ei tohi tõlgendada kitsalt (21. veebruari 2013. aasta kohtuotsus N., C-46/12, EU:C:2013:97, punkt 39). Täpsemini, isik, kes otsib tegelikult tööd, tuleb kvalifitseerida „töötajaks“ (vt selle kohta 19. juuni 2014. aasta kohtuotsus Saint Prix, C-507/12, EU:C:2014:2007, punkt 35).

- 25 Samuti tuleb märkida, et töötajate vaba liikumine on üks liidu alustalasid ja et õigusnorme, milles see vabadus on sätestatud, tuleb seega tõlgendada laialt. Täpsemini rikutaks ELTL artikli 45 lõike 3 kitsa tõlgendusega tööd otsiva liikmesriigi kodaniku tegelikud võimalused leida seda teistes liikmesriikides ning võetaks seega sellelt sättelt soovitatav toime (vt selle kohta 26. veebruari 1991. aasta kohtuotsus Antonissen, C-292/89, EU:C:1991:80, punktid 11 ja 12).
- 26 Järelikult eeldab töötajate vaba liikumine, et liikmesriikide kodanikel on õigus liikuda vabalt teiste liikmesriikide territooriumil ja elada seal töötamise eesmärgil (vt selle kohta 26. veebruari 1991. aasta kohtuotsus Antonissen, C-292/89, EU:C:1991:80, punkt 13), kusjuures liidu seadusandja kodifitseeris selle õiguse direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punktis b. Sellega seoses on oluline märkida, et ELTL artikli 45 soovitatav toime on tagatud, kui liidu õigusaktidega või nende puudumise korral liikmesriigi õigusaktidega on asjaomastele isikutele tagatud mõistlik tähtaeg, et nad saaksid tutvuda vastuvõtva liikmesriigi territooriumil tööpakkumistega, mis vastavad nende kutseoskusele, ja võtta soovi korral töö saamiseks vajalikud meetmed (vt selle kohta 26. veebruari 1991. aasta kohtuotsus Antonissen, C-292/89, EU:C:1991:80, punkt 16).
- 27 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et vastuvõttev liikmesriik on kohustatud tagama töötajatele „mõistliku tähtaja“, et viimased saaksid selle liikmesriigi territooriumil tutvuda tööpakkumistega, mis vastavad nende kutseoskusele, ja võtta soovi korral töö saamiseks vajalikud meetmed.
- 28 Mis puudutab teiseks selle tähtaja pikkust, siis tuleb meelde tuletada esimesena, et direktiivi 2004/38 artikli 6 kohaselt on liidu kodanikel õigus elada teise liikmesriigi territooriumil kuni kolm kuud, ilma et nad peaksid täitma muid tingimusi või formaalsusi peale nõude omada kehtivat isikutunnistust või passi.
- 29 Direktiivi artiklis 7 on aga ette nähtud olukorrad, kus liidu kodanikul on õigus üle kolme kuu pikkusele elamisõigusele.
- 30 Samuti tuleb meelde tuletada, et direktiivi artikli 14 lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud tingimused, mil liidu kodanikud saavad säilitada vastavalt direktiivi artiklis 6 või artiklis 7 ette nähtud elamisõiguse.
- 31 Täpsemini on direktiivi 2004/38 artikli 14 lõikes 1 sätestatud, et direktiivi artiklis 6 silmas peetud elamisõigus säilib seni, kuni asjaomased isikud ei koorma põhjendamatult vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi. Direktiivi artikli 14 lõikes 2 on muu hulgas ette nähtud, et liidu kodanikel ja nende pereliikmetel on üle kolme kuu pikkune elamisõigus, kuni nad vastavad direktiivi artiklis 7 sätestatud tingimustele.
- 32 Ent nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 22, käsitleb konkreetselt töötajaid direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punkt b, milles on ette nähtud erand artikli 14 lõigetest 1 ja 2.
- 33 Sellest tuleneb, et direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punktis b on konkreetselt kehtestatud tingimused, mis peavad olema täidetud selliste liidu kodanike elamisõiguse säilitamiseks, kes lahkuvad oma päritoluliikmesriigist sooviga otsida tööd vastuvõtvas liikmesriigis. Siiski reguleerib see säte, mille liidu seadusandja võttis vastu selleks, et kodifitseerida juhised, mis tulenevad 26. veebruari 1991. aasta kohtuotsusest Antonissen (C-292/89, EU:C:1991:80), mis puudutas töötajate elamisõigust ELTL artikli 45 alusel, ka otseselt töötajatest liidu kodanike elamisõigust, nagu nähtub eelkõige 15. septembri 2015. aasta kohtuotsuse Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597) punktist 52.
- 34 Seega, kui liidu kodanik siseneb vastuvõtva liikmesriigi territooriumile eesmärgiga seal tööd otsida, kuulub tema elamisõigus alates töötajana arvele võtmise kuupäevast direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punkti b kohaldamisalasse.

- 35 Tuleb siiski märkida, et direktiivi 2004/38 artikli 6 sõnastusest ilmneb, et see säte on kohaldatav vahet tegemata kõikidele liidu kodanikele, olenemata sellest, millise kavatsusega need kodanikud vastuvõtva liikmesriigi territooriumile sisenevad. Järelikult kuulub isegi juhul, kui liidu kodanik siseneb vastuvõtva liikmesriigi territooriumile kavatsusega otsida seal tööd, tema elamisõigus kolmel esimesel kuul samuti direktiivi 2004/38 artikli 6 kohaldamisalasse.
- 36 Neil asjaoludel ei saa kõnealusele kodanikule kohaldada selles sättes silmas peetud kolme kuu jooksul esiteks ühtegi muud tingimust peale nõude omada kehtivat isikutunnistust.
- 37 Teiseks tuleb asuda seisukohale, et käesoleva kohtuotsuse punktis 27 mainitud mõistlik tähtaeg hakkab kulgema ajast, mil liidu kodanik otsustab võtta ennast vastuvõtvas liikmesriigis töötajana arvele.
- 38 Mis puudutab teisenä viimast võimalust kehtestada minimaalne pikkus, millele mõistlik tähtaeg peab vastama, siis tuleb märkida, et direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punktis b ei ole selle kohta ühtegi täpsustust.
- 39 Neil asjaoludel on oluline kõigepealt meelde tuletada, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 26, peab mõistlik tähtaeg võimaldama tagada ELTL artikli 45 soovitava toime.
- 40 Edasi olgu märgitud, et 26. veebruari 1991. aasta kohtuotsuse Antonissen (C-292/89, EU:C:1991:80) punktis 21 otsustas Euroopa Kohus, määrata kindlaks minimaalset pikkust, millele mõistlik tähtaeg peab vastama, et kuus kuud alates vastuvõtvasse liikmesriiki sisenemisest, nagu kohtuasjas, milles see kohtuotsus tehti, ei näinud seda soovivat toimet kahtluse alla seadvat.
- 41 Lõpetuseks tuleb selles kontekstis arvesse võtta eesmärgid, mida taotletakse direktiiviga 2004/38, millega soovitakse liidu kodanikele ELTL artikli 21 lõikega 1 vahetult antud individuaalse liikmesriikide territooriumil vabalt liikumise ja elamise põhiõiguse kasutamist hõlbustada ning seda õigust tugevdada (vt selle kohta 11. aprilli 2019. aasta kohtuotsus Tarola, C-483/17, EU:C:2019:309, punkt 23).
- 42 Neid kaalutlusi arvestades tuleb asuda seisukohale, et kuus kuud alates arvele võtmise kuupäevast ei näi põhimõtteliselt ebapiisav ega sea kahtluse alla ELTL artikli 45 soovivat toimet.
- 43 Kolmandana, mis puudutab kohustusi, mille vastuvõttev liikmesriik võib kehtestada töötajale selle mõistliku tähtaja jooksul, nagu ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktist 22, siis nähtub direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punkti b sõnastusest, et töötajat ei või välja saata, kui ta tõendab, et ta jätkab töö otsimist ja tal on tegelik võimalus tööd leida. Selles sättes korratakse sisuliselt põhimõtet, mis tuleneb 26. veebruari 1991. aasta kohtuotsuse Antonissen (C-292/89, EU:C:1991:80) punktist 21, mille kohaselt ei saa asjaomast isikut sundida vastuvõtva liikmesriigi territooriumilt lahkuma, kui ta tõendab pärast mõistliku tähtaja möödumist, et ta „jätkab töö otsimist ja tal on tegelik võimalus tööd saada“.
- 44 Kuna selle vältimiseks, et ta peaks vastuvõtva liikmesriigi territooriumilt lahkuma, peab töötaja niisiis „jätkama“ töö otsimist pärast mõistliku tähtaja möödumist, tuleb sellest järeldada, et vastuvõttev liikmesriik võib juba selle tähtaja jooksul nõuda, et töötaja otsiks tööd. Siiski ei saa see liikmesriik mõistliku tähtaja jooksul nõuda asjaomaselt isikult, et ta tõendaks tegelikku võimalust saada tööd.
- 45 Seda tõlgendust kinnitab asjaolu, et kuna – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 27 – mõistliku tähtaja eesmärk on võimaldada töötajal tutvuda tööpakkumistega, mis vastavad tema kutseoskusele, ja võtta töö saamiseks vajalikud meetmed, on pädevatel riigiasutustel alles pärast selle tähtaja möödumist võimalik hinnata, kas asjaomane isik jätkab töö otsimist ja tal on tegelik võimalus tööd leida.
- 46 Seega alles pärast mõistliku tähtaja möödumist on töötaja kohustatud tõendama mitte ainult seda, et ta jätkab töö otsimist, vaid ka seda, et tal on tegelik võimalus tööd leida.

- 47 Vastuvõtva liikmesriigi asutused ja kohtud peavad hindama tõendeid, mille töötaja on selle kohta esitanud. Sellega seoses peavad asutused ja kohtud hindama kogumis kõiki asjaomaseid asjaolusid, näiteks – nagu kohtujurist märkis oma ettepaneku punktides 75 ja 76 – asjaolu, et töötaja võttis end töötajatega tegelevas riigiasutuses arvele, annab endast potentsiaalsetele tööandjatele korrapäraselt teada, saates neile kandideerimisavaldusi, või käib töövestlustel. Hindamise käigus peavad asutused ja kohtud arvesse võtma liikmesriigi tööturul valitsevat olukorda sektoris, mis vastab töötaja kutseoskusele. Asjaolu, et isik keeldus pakkumistest, mis ei vasta tema kutseoskusele, ei saa seevastu arvesse võtta, asumaks seisukohale, et ta ei vasta direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punktis b ette nähtud tingimustele.
- 48 Käesolevas asjas nähtub eespool esitatud kaalutlustest, et ajal, mil G. M. A. esitas töötajana arvele võtmise taotluse, st 27. oktoobril 2015, pidi tal olema vähemalt mõistlik tähtaeg, mille jooksul Belgia asutused võisid temalt nõuda üksnes seda, et ta tõendaks töö otsimist.
- 49 Euroopa Kohtul olevast teabest nähtub aga, et ameti otsus, millega keelduti G. M. A-le üle kolme kuu pikkuse elamisõiguse andmisest Belgia territooriumil, tehti põhjusel, et tõendid, mille viimane esitas oma taotluse põhjendamiseks, ei kinnitanud, et tal oli tegelik võimalus saada tööd.
- 50 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et ELTL artikli 45 ja direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punktiga b on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, millega kehtestatakse niisugune kohustus töötajale, kes on sellises olukorras nagu G. M. A.
- 51 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata järgmiselt:
- ELTL artiklit 45 ja direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punkti b tuleb tõlgendada nii, et vastuvõttev liikmesriik peab tagama liidu kodanikule mõistliku tähtaja – mis hakkab kulgema ajast, mil liidu kodanik võttis end töötajana arvele –, et ta saaks tutvuda tööpakkumistega, mis võivad talle sobida, ja võtta töö saamiseks vajalikud meetmed.
 - Selle tähtaja jooksul võib vastuvõttev liikmesriik nõuda, et töötaja tõendaks töö otsimist. Alles pärast selle tähtaja möödumist võib see liikmesriik nõuda, et töötaja ei tõendaks mitte ainult seda, et ta jätkab töö otsimist, vaid ka seda, et tal on tegelik võimalus tööd saada.

Teine küsimus

- 52 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2004/38 artikleid 15 ja 31, harta artikleid 41 ja 47 ning esimuse ja soovitava toime üldpõhimõtteid tuleb tõlgendada nii, et vastuvõtva liikmesriigi kohtutel on kohustus sellise tühistamisnõude menetlemisel, mis on esitatud otsuse peale, millega keeldutakse andmast töötajale üle kolme kuu pikkust elamisõigust, teostada täielikku kohtulikku kontrolli ja võtta arvesse asjaolusid, mis ilmnesid pärast otsuse tegemist, kui need asjaolud võivad muuta töötaja olukorda ja põhjendada elamisõiguse andmist.
- 53 Vastusest esimesele küsimusele nähtub, et vastuvõtva liikmesriigi asutused ei saa käesoleva kohtuotsuse punktis 51 nimetatud mõistliku tähtajaga hõlmatud ajavahemiku jooksul nõuda töötajalt, et ta tõendaks, et tal on tegelik võimalus tööd saada. Seega, kuna käesolevas asjas kehtestati ameti otsusega G. M. A. suhtes kohustus, mis on vastuolus ELTL artikli 45 ja direktiivi 2004/38 artikli 14 lõike 4 punktiga b, siis ei ole vaja analüüsida, kas vastuvõtva liikmesriigi kohtud peavad arvesse võtma pärast seda otsust ilmnenuid asjaolusid, et tunnistada põhikohtuasja kaebaja elamisõigust töötajana.
- 54 Neil asjaoludel ei ole teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 55 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

ELTL artiklit 45 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ, artikli 14 lõike 4 punkti b tuleb tõlgendada nii, et vastuvõttev liikmesriik peab tagama liidu kodanikule mõistliku tähtaja – mis hakkab kulgema ajast, mil liidu kodanik võttis end tööotsijana arvele –, et ta saaks tutvuda tööpakkumistega, mis võivad talle sobida, ja võtta töö saamiseks vajalikud meetmed.

Selle tähtaja jooksul võib vastuvõttev liikmesriik nõuda, et tööotsija tõendaks töö otsimist. Alles pärast selle tähtaja möödumist võib see liikmesriik nõuda, et tööotsija ei tõendaks mitte ainult seda, et ta jätkab töö otsimist, vaid ka seda, et tal on tegelik võimalus tööd saada.

Allkirjad